

VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2024 m. sausio 8 d.
Vilnius

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja Lidija Valentukonytė rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo J. C. pareiškimą suinteresuotiems asmenims M. C., Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, valstybės įmonei „Turto bankas“ dėl praleisto įstatymo nustatyto termino palikimui priimti atnaujinimo.

Teismas

n u s t a t ė:

pareiškėjas J. C. kreipėsi į teismą su pareiškimu, kuriuo prašo atnaujinti pareiškėjui praleistą įstatymo nustatytą terminą palikimui priimti, atsiradusiam po palikėjos A. B., asmens kodas (*neskelbtina*), mirties. Pareiškėjas nurodė, kad A. B. 2021 m. lapkričio 15 d. Vilniaus miesto 36-ojo notarų biuro patvirtintu testamentu visą savo turtą po mirties lygiomis dalimis paliko savo vaikams: J. C. ir M. C. Testamentiniams įpėdiniams nebuvo pranešta apie testamentą sudarymo faktą, kas lėmė įstatymo nustatyto termino palikimui priimti praleidimą. Vilniaus miesto 40-asis notarų biuras pranešė pareiškėjui, kad neinformavo testamentinių įpėdinių apie paveldėjimo teises jiems atsiradimą dėl to, kad notarui nebuvo žinoma apie A. B. mirtį. Pareiškėjas yra antros eilės įpėdinis pagal įstatymą, todėl jis nesitikėjo, kad jam gali tekti paveldėti močiutės palikimą. Tik dėl atsitiktinai susiklosčiusių aplinkybių pareiškėjas apie sudarytą testamentą sužinojo 2023 m. spalio 14 d.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos ir valstybės įmonė „Turto bankas“ pateikė atsiliepimus į pareiškimą, kuriuose nurodė, kad prašo praleisto įstatymo nustatyto termino atnaujinimo klausimą spręsti teismo nuožiūra. Nurodė, kad nėra gavę informacijos apie A. B. palikimo perėimą valstybei ir nepradėję jos palikimo priėmimo valstybės vardu procedūros.

Suinteresuotas asmuo M. C. atsiliepime į pareiškimą nurodė, kad neprieštaruoja termino atnaujinimui. Atnaujinus pareiškėjui terminą palikimui priimti, ji ketina kreiptis į notarą dėl palikimo priėmimo jos nepilnamečio sūnaus M. C. vardu. Kadangi J. C. duos sutikimą, pareiškėjai nebus reikalinga kreiptis į teismą dėl praleisto termino palikimui priimti atnaujinimo.

Pareiškimas dėl praleisto įstatymo nustatytos termino palikimui priimti atnaujinimo tenkinamas visiškai.

Medicininio mirties liudijimo kopija patvirtina, kad 2023 m. liepos 2 d. mirė A. B., asmens kodas (*neskelbtina*) (e.b.l. 7). Oficialiuoju testamentu, sudarytu 2021 m. lapkričio 15 d., patvirtintu Vilniaus miesto 36-ojo notarų biuro notarės Jolantos Dubinienės, notarinio registro Nr. 10630 (e.b.l. 6), A. B. visą savo esamą ir būsimą turtą kad ir kur jis bebūtų ir iš ko besusidėtų, tame tarpe ir finansinį

turtą, bei turtines ir neturtines teises, paliko lygiomis dalimis savo vaikaičiams: J. C., asmens kodas (*neskelbtina*), ir M. C., gim. (*neskelbtina*). Testamentų registro išrašas (e.b.l. 8-9) patvirtina, kad A. B. įpėdiniai palikimo nepriėmė, įstatymo nustatytas terminas palikimui priimti yra pasibaigęs. Valstybės įmonės „Registru centras“ 2023 m. lapkričio 21 d. gyventojų registro pažyma apie asmens duomenis Nr. GR.1A-10290 patvirtina, kad A. B. mirė būdama našle, sutuoktinis M. B., gim. (*neskelbtina*), mirė 2000 m. birželio 20 d., vaikai – M. C., gim. (*neskelbtina*) (e.b.l. 19-20).

Paveldėjimas – tai mirusio fizinio asmens turtinių teisių, pareigų ir kai kurių asmeninių turtinių teisių, pareigų ir kai kurių asmeninių neturtinių teisių perėjimas jo įpėdiniais pagal įstatymą arba (ir) pagal testamentą (CK 5.1 straipsnio 1 dalis). Asmeniui mirus arba teismo tvarka paskelbus jį mirusiu palikimo atsiradimo dieną įpėdiniai įgyja subjektinę paveldėjimo teisę, tačiau tam, kad gautų palikimą, įpėdinis turi įstatymo nustatyta tvarka ir terminais priimti palikimą, t. y. apsispręsti, jog nori palikimą priimti ir atlikti įstatyme nustatytus veiksmus: kreiptis į palikimo atsiradimo vietos notarą arba faktiškai pradėti valdyti paveldėtą turtą (CK 5.50 straipsnio 2 dalis). Veiksnius asmuo, kuris pagal įstatymą ar testamentą turi paveldėjimo teisę, ją įgyvendina savo nuožiūra – gali priimti palikimą arba jo atsisakyti. Taigi, palikimo atsiradimo metu įpėdiniui atsiradusios subjektinės teisės turinį sudaro ne tik galimybė palikimą priimti, bet ir galimybė jo atsisakyti. Siekiant užtikrinti apibrėžtumą civiliniuose teisiniuose santykiuose ir skatinant įpėdinius kuo greičiau priimti sprendimą dėl paveldimo turto, CK 5.50 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad palikimas turi būti priimtas per tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos. Praleidęs šį terminą įpėdinis turi kreiptis į teismą dėl termino pratęsimo, jei terminas praleistas dėl svarbių priežasčių, arba tikėtis kitų palikimą priėmusių įpėdinių sutikimo ir palikimą priimti be kreipimosi į teismą (CK 5.57 straipsnio 1 dalis). Kasacinio teismo praktikoje dėl CK 5.57 straipsnio 1 dalies taikymo yra išaiškinta, kad įpėdinis, siekdamas pasinaudoti CK 5.57 straipsnyje įtvirtinta galimybe pratęsti terminą palikimui priimti, turi įrodyti, jog šis praleistas dėl svarbių priežasčių, pripažintinų pagrindu jam pratęsti, t. y. tam tikros priežastys lėmė, kad įpėdinis dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių tinkamai negalėjo įgyvendinti įstatyme nustatytų savo teisių. Terminas palikimui priimti gali būti pratęsiamas tik tokiam įpėdiniui, kuris turėjo valią palikimą priimti, tačiau dėl susidėjusių individualių gyvenimo aplinkybių negalėjo atlikti įstatymo nustatytų palikimo priėmimo veiksmų. Nesant realiai sutrukdžiusių kliūčių, laikytina, kad įpėdinis, turėdamas apsisprendimo laisvę, nepareiškę noro priimti palikimą. Kasacinio teismo taip pat išaiškinta, kad teismai, spręsdami klausimą dėl termino palikimui priimti pratęsimo, turi įvertinti ne tik objektyvias aplinkybes, dėl kurių terminas buvo praleistas, ir tai, kiek jis buvo praleistas, bet ir kitas teisinę reikšmę turinčias priežastis, trukdžiusias asmeniui laiku kreiptis dėl palikimo priėmimo. Klausimą, ar konkrečios priežastys pripažintinos svarbiomis, teismai turi spręsti atsizvelgdami į terminų, nustatytų palikimui priimti, paskirtį, teisinius padarinius, konkrečias bylos aplinkybes, byloje dalyvaujančių šalių elgesį, asmens, prašančio pratęsti terminą, teisinį statusą, pareiškėjo elgesį bei kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat protingumo, sąžiningumo bei teisingumo kriterijus (CK 1.5 straipsnis). Vertinant pareiškėjo elgesį, būtina atsizvelgti į tai, ar jis buvo pakankamai atidus, sąžiningas ar, priešingai, savo teises įgyvendino nerūpestingai, aplaidžiai. Šia prasme kiekvienam konkrečiam atvejui taikytini ne vidutiniai, o individualūs sąžiningo, atidaus bei rūpestingo asmens elgesio standartai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-103/2007; 2007 m. kovo 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-126/2007; 2011 m. kovo 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2011; 2011 m. gegužės 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-246/2011). Kasacinio teismo praktika yra formuojama ta linkme, kad nagrinėjantis įpėdinio prašymą pratęsti terminą palikimui priimti teismas turi: pirma, nustatyti, ar egzistavo pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kuriomis jis remiasi kaip svarbiomis priežastimis, sutrukdžiusiomis priimti palikimą; antra, konstatavęs, kad atitinkamos aplinkybės buvo, įvertinti, ar jos yra svarbios pateisinti termino praleidimą, trečia, išsiaiškinti palikimą priėmusių įpėdinių ar kitų suinteresuotų asmenų poziciją dėl termino pratęsimo ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-295/2011). Paveldėjimo teisės yra garantuojamos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog paveldėjimo teisės institutas kyla iš Konstitucijos; Konstitucija garantuoja paveldėjimo teisę, nes jos 23 straipsnyje įtvirtinta savininko teisė palikti nuosavybę kaip palikimą (Konstitucinio Teismo 2002 m. kovo 4 d. nutarimas).

Nagrinėjama atveju bylos rašytiniai įrodymai patvirtina, kad pareiškėjas J. C. terminą palikimui priimti praleido dėl svarbių priežasčių. Pareiškėjas, kaip palikėjos vaikaitis, yra antros eilės įpėdinis pagal įstatymą (CK 5.11 straipsnio 1 dalies 2 punktą). Iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjui, kaip testamentiniam įpėdiniui, CK 5.33 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka per įstatymo nustatytą terminą palikimui priimti testamentas nebuvo paskelbtas, taip pat to paties straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka nebuvo jam pranešta apie testamentą turinį (e.b.l. 10-13). Įvertinus tai, kad byloje nėra duomenų, jog pareiškėjas galėjo sužinoti apie jo kaip testamentinio įpėdinio teisę paveldėti per įstatymo nustatytą terminą palikimui priimti, termino praleidimo priežastys pripažįstamos svarbioms ir praleistas terminas atnaujinamas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad teismai turi ieškoti teisingo pareiškėjo, prašančio atnaujinti praleistą terminą, ir asmenų, kurių teises bei pareigas paveiktų toks atnaujinimas, teisėtų interesų balanso (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 6 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-319-695/2015). Spręsdamas termino atnaujinimo klausimą teismas atsižvelgia į tai, kad po A. B. mirties jos turto paveldėjimo byla nebuvo užvesta, pirmos eilės įpėdinis pagal įstatymą – dukra M. C. sutinka su termino atnaujinimu pareiškėjui priimti A. B. palikimą. Palikimas taip pat neperėjo ir Lietuvos valstybės nuosavybėn. Todėl termino atnaujinimas pareiškėjui priimti palikimą, atsiradusį po A. B. mirties, nei vienam trečiajam asmeniui nesukeltų jokių neigiamų pasekmių ar padarinių, nebūtų sprendžiamas klausimas dėl jau paveldėto, Lietuvos valstybei perėjusio turto ar už realizuotą turtą gautų lėšų perdavimo.

Esant tokioms aplinkybėms, termino praleidimo priežastys pripažįstamos svarbiomis ir praleistas terminas pareiškėjui atnaujinamas.

Pareiškėjo patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos; procesinių dokumentų įteikimo išlaidos priteisiamos iš pareiškėjo valstybei (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis, 443 straipsnio 1 dalis).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 291 straipsniu, 578 straipsnio 1 dalimi teismas

n u t a r i a:

pareiškėjo J. C. pareiškimą dėl praleisto įstatymų nustatyto termino palikimui priimti atnaujinimo patenkinti visiškai.

Atnaujinti pareiškėjui J. C., asmens kodas (*neskelbtina*), praleistą įstatymo nustatytą terminą priimti A. B., asmens kodas (*neskelbtina*), mirusios 2023 m. liepos 2 d., palikimą pagal oficialųjį testamentą, sudarytą 2021 m. lapkričio 15 d., patvirtintą Vilniaus miesto 36-ojo notarų biuro notarės Jolantos Dubinienės, notarinio registro Nr. 10630.

Priteisti iš pareiškėjo J. C. valstybei 6,89 EUR (šešis eurus, aštuoniasdešimt devynis euro centus) procesinių dokumentų įteikimo išlaidų.

Ši nutartis per septynias dienas nuo nutarties patvirtintos kopijos įteikimo dienos gali būti skundžiama atskiruoju skundu Vilniaus apygardos teismui, skundą paduodant per Vilniaus miesto apylinkės teismą.

Teisėja

Lidija Valentukonytė